

Da sønderjyderne fik nye penge

Et andet hovedtræk ved staters pengevæsen før udbredelsen af territoriale valutaenheder var, at mønternes værdi kunne udmåles på hele tre forskellige måder. Ligesom i dag havde pengene dels en pålydende værdi, dvs. den værdi som var angivet numerisk på mønten, dels en kursværdi, dvs. pengenes indbyrdes og varierende handelsværdi på et givet tidspunkt. Men samtidig havde mønterne også en iboende værdi, som var bestemt af mønternes lødighed (indholdet af ædelmetal), hvor velholdte de var, og hvad det kostede at transportere dem fra sælger til køber. Denne reelle værdi ved betalingsmidlerne gjorde dem til et oplagt markedsobjekt.

Et tredje særkende ved pengeforholdene før fremkomsten af nutidens territoriale valutaenheder var, at mønter og sedler generelt ikke blev betragtet som ligeværdige dele inden for samme hovedvaluta. Mens mønter med rimelig lødighed i hovedreglen blev anset for at være troværdige og stabile betalingsmidler, var folk mere forbeholdne over for brugen af pengesedler. Årsagen var først og fremmest, at sedlerne ikke havde nogen værdi i sig selv - det var jo bare papir. Pengesedlerne havde således kun egentlig nytteværdi, hvis de var fuldt indløselige, altså hvis sedlerne på forlangende kunne ombyttes for ædelmetaller svarende til papirpengenes nominelle pålydende. Historisk set havde dette grundkriterie for sedlernes virke i perioder været sat ud af kraft, hvorfor mange mennesker nærrede en grundlæggende mistro til papirpenge som transaktionsmiddel. Dette fænomen kender vi f.eks. fra Danmark under Napoleonskrigene, hvor indløseligheden i perioder blev suspenderet.

Medlemsblad for:
**Numismatisk Forening
for Nord- og Sydslesvig**

Redaktion/ Kommission:

Jens Madsen
Jørgensby 14
6310 Broager
jensmadsen@moneta.dk
Tlf.: 74 44 95 63

Gengivelse af artikler kun
efter indhentet tilladelse
og med kildeangivelse.

Formand:

Henning Kjær
Kærmindevej 17
6400 Sønderborg.
Tlf.: 74 43 34 82
Fakjaer@mail.tele.dk

Brevbud:

Ved brevbud betales 3% i
salær og evt. porto.

Faste brevbud skal være
fremme dagen før auktionen.

Modtages af
H. C. Deelee
Genner Bygade 29
6230 Røde Kro
Telefon 74 66 49 50
hansdeele@bbsyd.dk

Oplag: ca. 100 stk.

Foreningens vedtægter kan
altid rekvireres hos
formanden.

www.nfns.dk

Tryk: Langenberg
Sønderborg

Pengereformer i den danske stat

Reformen i 1854 var ikke det første forsøg på en gennemgribende omdannelse af den danske stats pengesystem. Siden slutningen af 1700-tallet var noget lignende forsøgt to gange tidligere. I 1788, på toppen af en højkonjunktur under den florissante handelsperiode, blev specievalutaen sat i omløb som ny møntfod. Speciespengene blev udbredt i Sønderjylland og Holsten, men nåede aldrig at vinde afgørende indpas i rigets øvrige hoveddele, Danmark og Norge, inden initiativet kuldsejlede på grund af økonomisk uformåen og Danmarks involvering i Napoleonskrigene.

I 1813, da Norge var tabt, staten gået bankerot, og pengevæsenet lå i ruiner, søsattes rigsbankdaleren som ny hovedmønt i riget. Igen kom man kun halvt i mål: Rigsbankpengene etablerede sig varigt i landområderne nord for Kongeåen, men opnåede aldrig samme status i hertugdømmerne, hvor man af forskellige årsager nærede en indgroet modvilje mod rigsbankmønten.

Fortsættes i næste blad.

Artiklen blev første gang bragt i Sønderjysk Månedsskrift 8 2016 for Historisk Samfund for Sønderjylland.

Medlemssalg nr. 482
tirsdag den 13. oktober 2020

Nr	Medl		Kons	Opr. Pris	
		Sedler			
1	38	DK 1 kr 1916 Si117	01-0	60	
2	38	DK 10 kr A9762C 1976 Si139	0	20	
3	38	DK 10 kr B8781H 1978 Si139	0	20	
4	38	DK 20 kr C8783G 1978 Si140	0	35	
5	38	DK Broager 10 pf Si18	0	25	
6	38	DK Gramby 2 mark V Si35	0	15	
7	38	DK Sønderborg 50 pf med åbent P Si97	0	25	
8	56	D Zeulenroda 20 mark 16.12.18	01	hb	
9	56	Rusland 10 x 10 rubel 1909 KM11	lot	hb	
10	56	Rusland 10 x 10 rubel 1909 KM11	lot	hb	
11	56	Rusland 10 x 10 rubel 1909 KM11	lot	hb	
12	56	Rusland 10 x 10 rubel 1909 KM11	lot	hb	
13	56	Rusland 10 x 10 rubel 1909 KM11	lot	hb	
14	182	D 20 forsk notgeld	0	50	
		Mønter			
15	38	D ½ mark 1905A, 1909F, 1916G	lot	30	
16	38	D 1 mark 1914J	0	25	
17	38	D 1 reichmark 1935A	1++	25	
18	38	D 2 mark Hindenburg 1938B	01	35	
19	38	Sverige 1 kr 1923	1-1+	20	
20	38	Sverige 2 kr 1876	1	50	
21	38	DK Mejeri tegn Skelde 1 Liter sødmælk 1911	1+	50	
22	38	DK Sønderjyllandsmønt 1984	0	35	
23	38	DK Sønderjyllandsmønt 1985	0	35	
24	38	DK Christiania 1 Løn 2002	1++	75	
25	38	DK 6 sk 1628 Si49.1	1-1+	175	
26	38	DK 2 sk 1661 Si18.1	1- -1	50	
27	86	Møntmappe med danske mønter	lot	30	
28	86	DK 1 pose med danske mønter i Sydbank stofpose	lot	hb	
29	86	DK Kgl. Mønt sæt 1991, 1992	0	95	
30	86	DK Kgl. Mønt sæt 1993, 1997	0	95	

31	86	DK Kgl. Mønt sæt 1994, 1995	0	95
32	86	DK Banksæt Ulkebøl sparekasse Bikuben 1974	0	12
33	86	D 10 mark 1994 jub Deutche Wiederstand	0	35
34	86	D 2 euro 2012A jub 2002-2012	0	30
35	86	Nord Irland 1 Ecu 1992	UNC	30
36	86	D 1 mark 1877B	1	150
37	86	D medalje Neustadt an Rügenberge	0	40
38	86	DK 10 kr 1986 jub sølv	0	225
39	144	C4 8 sk 1648 H93A Si54.2	1/1+	475
40	144	C4 1 sk 1621 H119B	1(+)	275
41	144	C4 1 sk 1644 H152A	1(+)	400
42	144	C4 2 sk 1645 på 4? H151A	1+	175
43	144	C4 2 sk 1648 H151B	1	75
44	144	F3 2 sk 1662 H132B	1+	200
45	144	F3 2 sk 1665 H134B	1+	200
46	144	C8 1 RBS 1842 H11A	1++	75
47	144	F7 4 sk 1854 H11A	1+	50
48	144	Finland 1 markka 1865	1++	250
49	144	Estland 1 mark 1924	1+	30
50	144	D 1 pf 1874 F	1++	65
51	144	D 1 pf 1876 F	01-0	50
52	144	D 2 pf 1875 F	01	300
53	144	D 10 pf 1874 C	1++	75
54	144	Færøerne 2 øre 1941	1+	75
55	144	Færøerne 5 kr Fuglefjord små pletter	01	300
56	144	Litauen 5 litai 1936	1+	15
57	144	Litauen 2 du litu 1925	1++	35
58	144	Sverige 2 kr 1938 jub	01-0	50
59	144	DK 12 sk 1812 på 1 sk 1771	1+	200
60	144	DK 2 kr 1945 jub	0	100
61	144	Sverige 5 øre 1857 type 2	1+	60
62	144	D 20 pf 1888 J	01	200
63	37	D 50 pf 1920A,J	1+	15
64	37	D 50 pf 1924A	1	10
65	37	D 50 pf 1928D	1+	10
66	37	D 2 stk 200 mark 1923 A	1+	20

67	37	D 1 mark 1875A	1	40	
68	37	D 1 mark 1876A	1	40	
69	37	D 1 mark 19771D,J	1+	45	
70	37	D 1 mark 1977F,J	1+	45	
71	37	D 1 mark 1980G	1+	25	
72	37	D 1 mark 1990A,G	1+	45	
73	37	D 1 mark 1991A,J kant hak	1+	45	
74	37	D 2 mark 1896 Preussen	1	55	
75	37	D 2 mark 1907 Sachsen	1	55	
76	37	D 2 mark 1966D,J	1+	45	
77	37	D 2 mark 1971	1+	25	
78	37	D 2 mark 1990G	1+	25	
79	37	D 2 mark 1994J	1+	25	
80	84	D 3 mark 1908 Preussen	1+	75	
81	84	D 3 mark 1910 Preussen	1+	75	
82	84	D 3 mark 1911 Preussen	1+	75	
83	84	D 5 mark 1903 Preussen	1	150	
84	84	D 5 mark 1980D	0	15	
85	84	D 5 mark 1981J	0	15	
86	84	D 5 mark 1981G	0	15	
87	84	D 5 mark 1982F	0	15	
88	84	D 5 mark 1983J	0	15	
89	84	D 5 mark 1983G	0	15	
90	84	D 5 mark 1984J	0	15	
91	84	D 5 mark 1984D	0	15	
92	84	D 5 mark 1985G	0	15	
93	84	D 5 mark 1985F	0	15	
94	84	D 5 mark 1986A	0	15	
95	84	D 5 mark 1986A	0	15	
96	84	D 10 mark 1990J	0	50	
97	84	D 10 mark 1991A	0	50	
98	84	D 10 mark 1992G	0	50	
99	84	D 10 mark 1993F	0	50	
100	84	D 10 mark 1994A	0	50	
101	84	D 10 mark 1994G	0	50	
102	84	D 10 mark 1995F	0	50	
103	84	D 10 mark 1995J	0	50	

104	84	D 10 mark 1995D	0	50	
105	84	D 10 mark 1996A	0	50	
106	84	D 10 mark 1997J	0	50	
107	84	DDR 20 mark 1990 jub J1635 15 g	0	25	
108	182	D lot tysk småmønt	lot	30	
109	182	D 5x Adenauer 2 mark 1969	0	40	
110	182	DK Rebild-nationalpark 1972 medalje	0	30	
111	182	DK 5 x lo øre i originalrulle 1979	0	50	
112	182	DK 1 rigsbankskilling 1857 korr	1+	25	
113	182	DWI 10 skilling 1816	1	100	
114	182	DK 25 øre 1916	1+	100	
115	182	USA 1 cent 1902	1+	30	
116	182	DK 1 øre 1887, 1897	1/1-	30	
117	182	DK ½ skilling 1868	1+	30	
118	182	DK 10 øre 1920, 25 øre 1921	lot	30	
119	182	DK 2 øre 1891, 1906	lot	50	
120	182	USA Native American 2017	Proof	50	
121	182	DK 1 krone 1924	1	600	
122	182	DK Hækkerup-sæt 1 og 2 ører	Proof	30	
123	182	DK Banksæt 1971	Proof	30	
124	182	D 20 pf. 1890A, 1892 A	1+	120	
125	182	USA 1 \$ 1921	1	100	

Hammerslagspris ved medlemssalg og auktion den 10. marts 2020

Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris
1		29	10	57	10	85	34	113	50
2		30		58	155	86	38	114	400
3	85	31	10	59	50	87	36	115	400
4	25	32		60	50	88	18	116	10
5	45	33		61	64	89	16	117	40
6	65	34		62	250	90	10	118	52
7	25	35	50	63		91	54	119	62
8	44	36		64	150	92	5	120	64
9	65	37	50	65	145	93	38	121	54
10	82	38		66	250	94	5	122	34
11	320	39	50	67	200	95	10	123	20
12		40	50	68	60	96	18	124	40
13	340	41	1210	69		97		125	48
14	90	42	690	70		98			
15		43	1200	71		99	34		
16	420	44	2200	72		100			
17	5	45	2200	73		101	34		
18	5	46	155	74		102	5		
19	34	47		75		103	40		
20	30	48		76		104	5		
21	5	49		77		105	5		
22	5	50	75	78		106	5		
23	5	51		79		107			
24		52	55	80	1400	108			
25	5	53		81	225	109	5		
26	5	54	25	82		110	20		©
27	10	55		83		111	16		
28		56	56	84		112	52		

Numismatisk Forening afholder medlemsmøde med auktion **tirsdag den 13. oktober 2020 kl. 19.30** i Restaurant Royal, Nørre torv 1, i Aabenraa.
